

Lesmap

Het meisje met de zwavelstokjes

Beste leerkracht,

Binnenkort bezoekt u de voorstelling “Het meisje met de zwavelstokjes” met uw klas. Met deze lesmap willen we u suggesties geven om voor en na de voorstelling aan de slag te gaan met uw klas.

We gaan in deze lesmap het niet enkel over de voorstelling hebben, we vertellen niet zoveel over het verhaal gezien dit sprookje een heel bekend sprookje is. Er zijn natuurlijk enkele richtlijnen wat u en uw klas te wachten staat. Maar we willen via deze lesmap u ideeën geven om het hele gebeuren nog rijker te maken door er naartoe te leven en na te genieten in de klas.

Het Propop team,

Figurentheater PROPOP vzw

Steenweg op Oosthoven 114 - 2300 Turnhout

Tel: 014 - 42.33.22 - fax 014: - 42.43.55

website: www.propop.be

email: info@propop.be

Over de voorstelling:

Een mooi en ontroerend sprookje over een klein meisje dat op straat leeft. Het speelt zich af rond de kersttijd. Ze moet haar kost verdienen met het verkopen van zwavelstokjes. Dat gaat niet goed en steeds meer gaat ze verlangen naar haar oma. Oma heeft altijd voor haar gezorgd tot ze dood ging. Het meisje bleef helemaal alleen achter op straat. Op het eind van het verhaal komen oma en het meisje weer bij elkaar. Als je ziet hoe gelukkig het meisje is, dan is het toch niet zo'n droevige afloop.

Kerst is het feest van het licht. In deze voorstelling staat het licht op allerlei manieren centraal. Niet alleen letterlijk, maar ook figuurlijk, want de belichting zorgt voor veel verrassingselementen.

Thema: armoede, straatkinderen en mededogen.

Het gegeven van het verhaal is niet om vrolijk van te worden, maar door de speciale benadering van de poppenspeler komt de dood van het meisje in een heel ander licht te staan, waardoor de voorstelling iets lichts en troostrijks krijgt.

Spel: Line van Wassenhoven en Ruud Alles
Poppen, regie en decor: Margreet Greve

Activiteiten voor de voorstelling:

Het verhaal van Het meisje met de zwavelstokjes speelt zich af in de kerstsfeer. Het opent heel wat thema's: kerst, dood, licht en donker, armoede,...

Het thema kerstmis komt meestal uitgebreid aan bod in de klas: de kerstboom, het feest, de cadeautjes. Dit poppenspel opent een ander facet van het kerstgebeuren. Niet iedereen heeft evenveel geluk in het leven, er zijn ook mensen die geen reden tot feesten hebben. Doen wij onze deur open voor mensen die om hulp vragen in deze donkere winterdagen?

Ter voorbereiding van het poppentheater kan het interessant zijn te werken rond armoede. Hierbij enkele mogelijkheden:

- **Klasgesprek** rond armoede:
  - Wat is arm zijn?
  - Zijn er ook arme mensen in je eigen land?
  - Hoe kan je zien dat iemand arm is?
  - Heb jij of je mama en papa al ooit iets gedaan om een arme mens te helpen?

- **Knutselen** met kosteloos materiaal. Hieronder geef ik twee mogelijkheden maar er bestaan er nog ontelbaar meer. Het kan ook heel leuk zijn om kinderen zelf materiaal te laten verzamelen zoals takjes, papiertjes, steentjes,... en er ze naar vrije mening een kunstwerk te laten mee maken.
  - papier maché maken

Dit heb je nodig

kranten (1 per 4 kk.)

of wc-papier (1 rol per 5 kk.)

behangselijm

enkele plastic emmers of bakken

theedoek

Zo ga je te werk

Laat de kinderen de kranten of het wc-papier scheuren. De kranten eerst in repen (van boven naar

beneden) en dan in snippers. De snippers in een bak met water doen, dit goed kneden en weer uit

elkaar peuteren tot het papier na een tijdje pulp geworden is. De emmer leeggooien door een

theedoek. De pulp blijft achter. De theedoek met de papierpulp erin goed uitwringen tot bijna al het

water eruit is. Voeg nu de lijm toe, per tennisbal papierpulp ongeveer 3

eetlepels lijm. Goed kneden en de papier-maché is klaar.

Papier-maché maken is een activiteit die, verspreid over een aantal ochtenden, uitstekend met de kinderen gedaan kan worden.

Eerste activiteit:

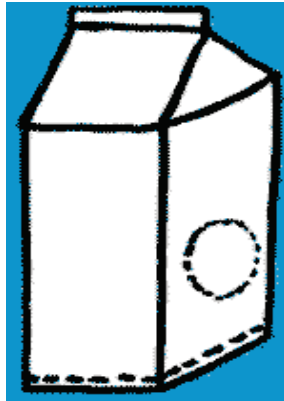
Het papier scheuren en met snippers spelen. Als er opgeruimd moet worden, alle snippers in de emmers met water laten gooien en deze emmers droogzetten tot de volgende keer. Laat de kinderen die dat willen met de papiersnippers in het water spelen, ballen maken, kneden, koken enzovoort.

Tweede activiteit:

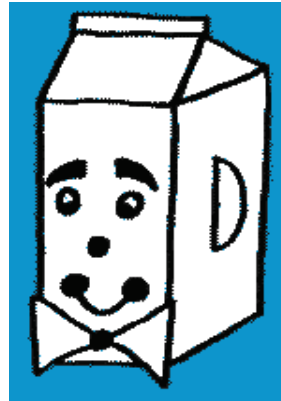
Lijm toevoegen aan de uitgewrongen papierpulp. De kinderen alles lekker laten kneden en er daarna mee kleien. Papier-maché kan in de koelkast bewaard worden (± 3 weken). Papier-maché plakt op potjes, blikjes, wc-rolletjes e.d.

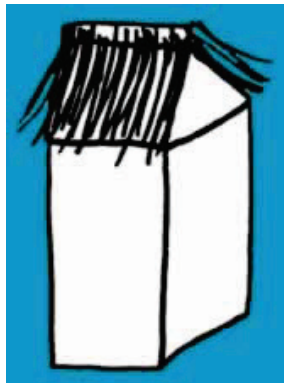
▪ Flespop maken

1. Knip de bodem en het rondje (stippelijijn) uit.

2. Teken of plak er de ogen, oren, een neus, mond etc. op.

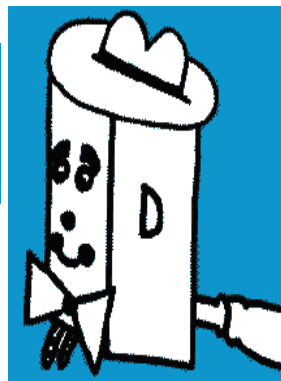
3. Maak van gekleurd papier eventueel wat haren.

4. Gebruik een rechthoekig stukje papier en maakt er allemaal knipjes in (3/4 deel v/h strookje).

5. Knip een hoedje uit gekleurd papier. Het ovaal knip je het iets in. De ronding plak je op het melkpak. Hier schuif je het ovale gedeelte overheen.

6. Zo gaat je hand erdoorheen. Via het gat naar voren.

- **Spel:** FC Armoede (bedacht door het jeugd Rode kruis)

FC Armoede laat de deelnemers voetballenderwijs ondervinden welke vormen van uitsluiting en drempels er zich allemaal kunnen voordoen in de afdeling. Door bepaalde vormen van uitsluiting kan niet iedereen meespelen.

Na de voetbalmatch moeten de kinderen nadenken over hoe ze bepaalde uitsluitingen kunnen voorkomen.

Deelnemers: 10-22

Leeftijd: 6-12j

Duur: 1 uur

Begeleiding: 2 (1 scheidsrechter, 1 verteller/observator)

Materiaal

Een hoofddoek

Oude/ vuile kinderkleren

Een voetbal

2 goals

Spelverloop

Introductie 10'

Ter introductie van het spel kan je volgende inleiding gebruiken:

Welkom bij FC Armoede. Vandaag wordt er een topmatch gespeeld. Iedereen weet dat jullie de beste spelers zijn uit heel België. Maar om de match nog extra spannend te maken (maar niet te spannend, eh, we willen geen dubbele

beenbreuken...), heeft de scheidsrechter voor ieder van jullie nog een geheime opdracht...

Het spel 20'

Verdeel de groep kinderen in twee en deel de geheime opdrachten uit aan de kinderen. Zorg dat de geheime opdrachtjes gelijk verdeeld zijn over de twee groepen. Niet iedereen hoeft een drempel te hebben, sommige kinderen krijgen dus een briefje zonder een beperking op. Laat de kinderen een voetbalmatch spelen met hun beperkingen.

1. Je bent met je mama en papa gevlucht uit Rwanda en woont sinds 2 maanden in België. Je praat en begrijpt nog geen Nederlands. Je snapt dus niet wat de coach en je ploegmaten tegen je zeggen. Je blijft dan ook stilstaan op het terrein.

2. Voor de 3e week op rij heb je de gevraagde voetbalschoenen niet bij. De coach is hier kwaad om. Maar je durft hem niet te zeggen dat ze te duur zijn. Als straf moet je deze match meedoen op je sokken.

3. Je ouders hebben het inschrijvingsgeld nog altijd niet betaald. Met een klein hartje neem je deel aan de wedstrijd, want je weet niet hoe de coach zal reageren.

4. Iedereen draagt hippe sportschoenen en trendy sportkleden, behalve jij.

Ga kleren halen bij de begeleiders voor het spel begint.

5. Omdat je je mama nog moest helpen met de

afwas, kom je te laat aan. De match is al begonnen en je vraagt de coach of je nog mag deelnemen.

Je speelt niet mee. Als het spel 10 sec. bezig is, mag je naar de begeleiders gaan.

6. Je heet Samira en je draagt een hoofddoek.

Ga een hoofddoek halen bij de begeleiders voor het spel begint.

7. Je bent nieuw in de ploeg en je kent de regels niet. Je stamp de bal dan ook altijd naar buiten.

8. Je ouders vertrouwen de coach en de voetbalploeg niet omdat ze het niet kennen. Je mag dan ook niet meedoen van je ouders.

Je blijft tijdens het spel langs de kant staan.

9. Jullie zijn broers/zusjes en jullie lopen altijd samen.

Ga voor het spel begint naar degene die geen briefje heeft.

Loop altijd zij aan zij.

Nabespreking 15'

Iedereen neemt zijn/haar briefje van de voetbalmatch er bij. Samen met de kinderen bekijk je hoe drempels die sommige kinderen in het spel hadden, weggewerkt kunnen worden.

Voorbeelden

1. Het spel voordoen

2. Alle kinderen spelen op hun sokken want vinden het niet leuk dat de coach kwaad is op hun kameraadje.

3. De ouders kunnen aankloppen bij het OCMW als ze het inschrijvingsgeld niet kunnen betalen
4. Een niet te duur standaarduniform voor iedereen dat nog het best betaald wordt door de club zelf
5. Je mama beloven de afwas na de match te doen
6. Zou geen drempel mogen zijn, de kinderen moeten iedereen aanvaarden zoals ze zijn
7. Regels uitleggen aan nieuwkomers, er niet vanuit gaan dat iedereen die zomaar kent
8. De coach kan eens met de ouders gaan praten
9. Kennismakingsspelen doen zodat de broers/zussen ook andere kindjes leren kennen

Het spel zonder drempels 15'

Laat de kinderen opnieuw een voetbalmatchke spelen, maar deze keer kan iedereen gewoon meespelen.

Tips

Achtergrondinfo voor jouw als begeleider

JRK zegt dat het openstaat voor iedereen. Het is al heel positief dat we geen lidgeld vragen en geen verplicht uniform hebben. Toch vinden heel veel kinderen de weg niet naar JRK. En naar het jeugdwerk in het algemeen. Dat komt omdat er heel wat drempels zijn.

De financiële drempel is de bekendste, maar er zijn er ook nog andere:

° Financiële drempel: Deelnameprijs, verplaatsingskosten en aankoop van materiaal vormen een drempel, net zoals verborgen en impliciete kosten.

° Psychologische drempel: Mensen in armoede hebben schrik dat ze opvallen of niet aanvaard

zullen worden. Ze kunnen zich minderwaardig of bekeken voelen.

° Culturele drempel: Waarden, normen en overtuigingen zijn cultuurgebonden. Verenigingen hebben andere verwachtingen bv elke week naar activiteit komen.

° Inhoudelijke drempel: De inhoud van de activiteiten moeten ook aansluiten bij de leefwereld van mensen in armoede.

Mensen in armoede willen zich kunnen ontplooiën, ontspannen of gewoon even weg zijn van thuis.

° Sociale drempel: Kliëkjes vorming moet voorkomen worden. Gelijkwaardigheid en ongedwongen deelname zijn noodzakelijk.

° Praktische en toevallige drempel: Bereikbaarheid en tijdstip van activiteit

Activiteiten na de voorstelling

Hoewel de voorstelling op een lichte manier gebracht wordt, zou het kunnen dat het thema “dood” ter sprake komt bij kinderen. Het meisje met de zwavelstokjes sterft en dit kan allerlei emoties losmaken bij kinderen. Vandaar dat het niet slecht zou zijn dit thema na de voorstelling even te laten bestaan.

“Sprookjes zijn zo belangrijk voor het kind omdat ze gaan over de werkelijkheid van het leven. Sprookjes vertellen over diepe levenswijsheden, over gevoelens, vragen, angsten en twijfels.”

Uit: Het nut van sprookjes, Bruno Bettelheim

- **Klasgesprek** rond emoties die gepaard gaan met doodgaan:
  - Is er reeds iemand (persoon of dier) in jouw omgeving overleden?
  - Hoe voelde je je toen?
  - Wat denk jij dat er gebeurt wanneer je dood bent?
  - Wat denken andere mensen (religies) dat er gebeurt als je dood bent?

- **Gedicht/poëzie:** *Nu is mijn laatste oma dood
en niemand weet hoe ik haar mis,
want ik hou me nog altijd groot,
net als op haar begrafenis
Toen zei die man: 'Ja, volgt u mij.'
Het was nog koud. Het was nog vroeg.
Ik zag er ook wel mensen bij,
die hadden geen verdriet genoeg.
Zondags ging ik naar oma toe
en alles mocht er op zo'n dag.
Ze werd nooit mopperig of moe,
al at ik bergen hagelslag.
Ze lachte om alles wat ik deed,
ik maakte deeg en brood en koek,
soms had ik me zo gek gekleed,
dan deed ze 't bijna in haar broek.
Ik klom nog wel eens op haar schoot,
dan was ik zogenaamd weer klein.
Nu is mijn laatste oma dood,
nooit kan ik meer een kleuter zijn.
Haar leuke huis blijft wel bestaan.
Het krijgt natuurlijk nieuw behang.
Ik hoef er niet naar toe te gaan,
al duurt de zondag nog zo lang.
Wanneer de meester in de klas
weer 'absolute stilte' wil,
dan denk ik hoe mijn oma was
en dan word ik vanzelf wel stil.*

*Uit: Verzamelde liedjes en gedichten, Willem Wilmink,
Uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam,
1988, p.413-414.*

- **Tekenen of kleien** rond het thema “dood” kan voor kinderen ook een uitlaatklep zijn. Het kan ook leuk zijn een hoekje te maken in de klas waar al deze kunstwerken worden geplaatst voor alle mensen die ze kennen die nu overleden zijn.

Een thema dat zeker ook aan bod komt in het poppenspel “Het meisje met de zwavelstokjes” is het thema licht en donker. Vandaar nog enkele ideeën rond dit thema:

de ruimte donker maken: misschien eerst groot plezier... naarmate de duisternis aanhoudt, ontstaat een gevoel van onveiligheid.

- in de donkere ruimte een schemerlamp plaatsen : spontaan zoeken de lln het licht op
- stilaan meer en meer licht aansteken: onze ogen moeten even wennen aan al het licht
- alles groeit met het licht : een plant in een donkere doos zetten en eenzelfde plant in het licht; Na enkele weken kunnen we al heel wat zien.
- een moment rond een brandende kaars in een donkere ruimte

o Voelen: hoeveel warmte de kaars geeft erboven, ernaast

o kijken :

-beweging : soms bewegingloos dan weer dansend zeker als er tocht is

-kleuren : zwarte pit, van zwart, blauw, groen naar oranje, geel en wit licht.

-Op verschillende manieren kijken : ogen wijd open of juist helemaal gespleten

-Er is ook een kringetje rond de vlam:

- Meer en meer kaarsen aansteken : er komt steeds meer licht.

- Kaarsen met een korte wick geven een ander vlammetje dan kaarsen met een lange wick.
- Eventueel experimenteren met vuurstokjes of het zelf maken van kaarsen.

Liedje

liedje van Elly en Rikkert getiteld Vlammetje

De tekst is als volgt:

Vlammetje, vlammetje schijn maar zacht
breng het licht maar in de nacht
Vlammetje, vlammetje schijn maar zacht
Breng het licht waar ik op wacht

Vlammetje, vlammetje heel alleen
Breng het licht maar om je heen
Vlammetje, vlammetje heel alleen
Breng het licht voor iedereen.

Muziek: <http://youtu.be/T3WQmSTnHTk>

